

Bozela

Maribor, 30. aprila 1935

Leto III.

 Posamezna številka Din 1.50 • Velja na mesec po pošti dostavljen Din 6.—
 za inozemstvo Din 10.— • Uredništvo in uprava: Gregorčičeva ulica 26
 Telefon 29-70 • Poštni čekovni račun 10.502 • Izhaja vsak petek • Oglasi po tarifi.

Štev. 16

Rušiti ne pustimo!

... Obvežem se, da bom pri svojem političnem delu čuval državno celoto in delal za narodno edinstvo. Tako izjavo je moral podpisati vsak nosilec državne liste. Podpisati jo je moral tudi dr. Maček. Ker je njegova lista potrjena, pomeni, da je to izjavo tudi podpisal. Po njegovem delu med narodom do sedaj pa vidimo, da dela ravno nasprotno. Izjave, ki jih je podajal in jih še podaja, so državnemu in narodnemu edinstvu nasprotne. Po njegovem mnenju jugoslovanska država ne more obstajati. Da bo svoje delo nadaljeval v tem pravcu tudi v skupščini, je več kakor gotovo in nastaja sedaj samo vprašanje, če mu bo mogoče v tem primeru pokazati izjavo, ki jo je podpisal in jo overovljeno predložil oblasti, ki je imela nalogo predlagati kandidatne liste in odločiti, če se lista prizna ali ne. Če se mu bo ta izjava predložila, je ne bo mogel utajiti in se bo moral po njej ravnati, ali pa mu bo moral biti mandat odvzet. Naj bo tako ali tako, za nas je jasno, da dr. Maček gornje izjave ni podpisal, da bi se po njej ravnal, ampak jo je podpisal le, da je zadostil predpisom in da bo z njo lahko prišel v skupščino — rušiti državno in narodno edinstvo.

Sedaj imajo glavno besedo volilci. Kdor bo glasoval za dr. Mačkovo listo, na katero so pristali tudi politiki, o katerih smo pričakovali vse kaj drugega in smo jih vsaj po njihovem delu v prošlosti sodili, da so Jugoslovani, bo glasoval proti jugoslovanski državi, bo glasoval proti narodnemu edinstvu in za meje v notranjosti države. Glasoval bo zato, da bo naši mladini pot zaprta in da bo ta mladina navezana samo na ozek pas svoje pokrajine. Nedvomno bodo glasovali za to listo vsi oni, ki si niso nikdar želeli Jugoslavije, ki so znani naši sovražniki in ki bi radi izročili narod stari zatiralcem izpred leta 1914. Poleg njih pa bodo glasovali oni zaslepljeni, ki vidijo v državnem in narodnem edinstvu vzrok vseh današnjih težkih prilik naroda na gospodarskem polju. Ti zaslepljeni si domišljajo, da bi se jugoslovanskemu narodu godilo bolje, če bi bila država urejena federalistično. Nekaj časa so se zadovoljevali samo z avtonomijo. Sedaj pa, ko vidijo, da je ta avtonomija več ali manj dosežena, se jim zdi, da s tem ni ustrezno njihovim namenom. In če bi se izpolnila njihova želja po federalizmu, bi prišli prav gotovo z novo zahtevo in kakšna bi bila ta, ni težko uganiti.

Dasi vodijo neresno opozicijo proti vsakokratni vladi, v kateri slučajno sami nimajo vodilne besede, že leta in leta, še do danes niso narodu povedali, kako si zamisljajo rešitev važnih socialnih in gospodarskih problemov. O vsem tem molče.

Mesto da bi z ustvarjajočim delom pomagali odpraviti težke razmere, v katerih živi jugoslovanski narod od Vardar do Triglava in bi ustvarili mogočno državo, v kateri bi bil narod zadovoljen in bi živel v blagostanju, rušijo obstoječe in hočejo zopet nekaj novega. Ko bi to novo dosegli, bi se godilo narodu še slabše, gospodarsko bi še huje propadel, obenem pa bi bil razcepljen na plemena in bi eno plemo za drugim postal žrtev sovražnih tujcev, ki komaj čakajo, da bi

Predsednik vlade g. Jevtić v Ljubljani

Vendeljo je prispel v Ljubljano v spremstvu gg. ministra Vujića, dr. Popovića in Dr. Auera predsednik vlade g. Jevtić, ki ga je na kolodvoru sprejel min. g. dr. Marušič. Ob 10.30 se je nato vršil banovinski volilni shod g. Jevtića.

Govor predsednika vlade

Shodu je predsedoval župan dr. Ravnihar, ki je v uvodu pozdravil gg. predsednika vlade in ministre. Spomnil se je tragične smrti Velikega kralja, katerega spomin je množica počastila s klici »Slava mu!« in enominutnim molkom. Nato se je poklonil kralju Petru II. Zborovalci so se živahno pridružili njegovemu vzkliku »Živel kralj Peter!«, godba pa je zavrnila državno himno. Znova živahno pozdravljen, je stopil v ospredje tribune predsednik vlade g. Jevtić in govoril:

Nenavadno se veselim, da vas lahko prisrčno pozdravim na tem izrednem uglednem zborovanju. Kot predsednik kraljevske vlade v njenem imenu in kot nosilec državne liste v imenu vseh kandidatov na tej listi sem srečen, da lahko tu v beli Ljubljani izrazim globoko in iskreno čuvstvo zvestobe in bratstva, ki družijo vse kraje naše lepe domovine s to slavno zibelko vizijskega ilirskega gibanja in severno svetilko naše nacionalne kulture.

Danes smo se sestali tu vsi brez razlike, v neomajni skupnosti čuvstev in prepričanosti, da je kraljevina Jugoslavija nedotakljiva celota našega narodnega življenja in obstoja, da je sveta zapsčina našega največjega vladarja, blagopokojnega kralja viteza Aleksandra I. Uedi nitelja. (Viharni vzkliki »Slava mu!«)

Ko nam je zapustil za voljo Jugoslavijo, ki jo moramo zvesto čuvati in samo okrepljeno izročiti bodočemu jugoslovenskemu rodu, nam je Veliki kralj zapustil zedinjeno domovino močno, ugledno in zagotovljeno. Naša narodna zgodovina ne pozna močnejše naše nacionalne države. Danes je trajno organizirana po načelih ustave iz leta 1931., ki izraža popolno edinstvo jugoslovenskega naroda in

se podrla močna stavba edinstvene Jugoslavije in bi na njih ruševinah ostale male državice, katerih »samostojnost« bi bila vaba za brezsrčne izkoriščevalce.

Dolžnost nacionalistov je, da z vsemi svojimi silami nastopimo proti nameram takih politikov in da jim onemogočimo nadaljnje rušenje naše države, ki so jo ustvarili borci s svojimi lastnimi življenji. Hvaležnost in spoštovanje do teh nam narekuje, da se upremo nameram raznih lokalnih patriotov, ki v svoji slepoti nočejo videti, da s svojim razdirajočim delom uničujejo državo in narod.

Če se je posrečilo neresni večni opoziciji dr. Mačka in njegovih okostenelih, konservativnih oprod izpolniti predpise zakona za volitve v skupščino, se ji ne sme nikdar posrečiti, da bi na podlagi tega zakona rušili državo in vodili neresne prepire o svoji domišljiji, da-li

daje vsa poročstva za njegovo popolno ustvaritev.

Poslanstvo Jugoslavije

Bratje! Zemljepisna lega in moč zedinjenega naroda nalagata Jugoslaviji posebne dolžnosti v mednarodnem življenju. To sami veste, čim močnejši in čvrstejši je kdo, čim bolj priznan in ugleden v družbi, tem večje so tudi njegove obveznosti. Mednarodne dolžnosti kraljevine Jugoslavije so v njeni zgodovinski nujnosti. Ona ima biti zvest čuvar miru in spoštovanja obveznosti v mednarodni skupnosti, iskren zatočnik sporazuma in sodelovanja. Pri izvajanju teh dolžnosti ima vse možnosti za popoln razvoj in za primeren prostor na svetu. To so njene visoke dolžnosti. Vi, ki živite tu stoletja in stoletja, izpostavljeni v boju med dvema velikima narodoma, najbolje pojimate pomen moči jugoslovenskega edinstva in visoko poslanstvo, ki ga ima Jugoslavija.

V zvezi s tem naj poudarim, da sem zelo zadovoljen, ko vas spomnim na zasedanje stalnega sveta Male antante, ki se je vršilo tu, v banski palači, 11. januarja t. l. Spomnite se še, da je Mala antanta takrat pozdravila italijansko-francoski dogovor v Rimu v veri, da bo mnogo pripomogel za ohranitev in organizacijo trajnega miru. S tem namenom smo izrekli svojo pripravljenost, da se sporazumemo z vsemi sosedi in da bomo čuvali našo narodno varnost in naše narodne interese. Mi tudi danes neomajno verujemo, da je edina pot za ureditev razmer na zemlji, posebno pa v našem predelu Evrope, sporazum in sodelovanje. V tem je rešitev naše civilizacije, v tem je tudi napredna bodočnost za vse narode. Mi lahko s povzdignjenim glasom rečemo: Jugoslavija s tega pota ne bo nikoli krenila, kakor se nikoli ne bo umaknila, če se kdo dotakne njene varnosti in njenih nacionalnih pravic. (Tako je! Živio! Viharno in dolgotrajno ploskanje.)

Naloga majskih volitev.

Bratje! V proglasu, ki smo ga člani kraljevske vlade poslali volilcem, smo

smo en narod ali trije, da-li naj bo država centralistično, ali federalistično urejena. Za nas je država tu in naloga vseh resnih naših politikov je, da napravijo v njej red in ustvarijo zakone, ki bodo v korist celokupnemu narodu, najsi bo to onemu na skrajnem jugu, ali pa onemu na skrajnem severu naše države.

Če je že na podlagi širokogrudnega zakona omogočeno separatistom in nasprotnikom državnega edinstva boriti se za vstop v narodno skupščino, potem moramo nacionalisti v strnjenih vrstah voditi boj proti njim tako, da bodo v tem boju poraženi in da v skupščino ne bodo prišli.

Zavedati se moramo, da bo s prihodom plemenskih in verskih fanatikov skupščina omadeževana in njeno delo za dobrobit naroda in države onemogočeno.

Zato jim moramo nacionalisti 5. maja povedati glasno in javno: VI NE!

jasno povedali, kakšne so naše dolžnosti in kaj nam je cilj v državni upravi. Jasno in glasno smo rekli, da se ra teh volitvah ne sme prepirati, ne glasovati o državnem in narodnem edinstvu. (Odobravajte in vzkliki: Tako je! Živio!) Te svete pridobitve stoje nedotakljivo nad volilno borbo, ki naj obnovi Narodno skupščino. Naš narod hoče neodoljivo izrabo vseh sil za veličino in blagostanje ene in nedejljive Jugoslavije. Čas je, da se razvijejo vse energije v neutrudljivi akciji ustvarjanja in grajenja. Danes, ko je treba zaratati globoko brazdo socialnega in gospodarskega preporeda, ko je treba reševati naš narod gospodarske stiske in izčrpljenja, ko je treba ustvarjati več dela in več kruha, re smemo prekrizati rok in se abstinirati. (Tako je! Živio! Splošno odobranje.) Iskreno moramo obžalovati, da nekatere narodne sile, čeprav maloštevilne v teh krajih, niso z nami v isti črti, v istem poletu. Mi nočemo front, mi hočemo složno narodno gibanje za napredek in zboljšanje. Dosti smo videli in izkusili, da ne bi pozabili dejanske vrednosti teh znanih političnih dogem. Mi hočemo več ali boljše od tega. Mi hočemo močno in mednarodno ugledno kraljevino Jugoslavijo. (Tako je! Odobravajte.)

Hočemo unitarno državo s popolnimi banovinskimi samoupravami in dekoncentracijo oblasti. Hočemo sodobno organiziranje gospodarskega in socialnega življenja vsega naroda. Hočemo medsebojno harmonijo vseh družabnih vrst in solidarnost v težki borbi z gospodarsko, socialno in moralno krizo sedanjega časa. Regionalizem in oddvojenost sta slabost; samo zedinjeni narod s skupnim in organiziranim prizadevanjem si more zagotoviti obstoj in napredno bodočnost.

Jugoslovenstvo med Slovenci.

Dragi prijatelji in bratje! Danes v neposrednem stiku z vami, v srcu naše divre Slovenije, vam moram izraziti svo je občudovanje za neumorno konstruktivno delo pri povzdigi naše nacionalne kulture. Koliko lepega, vzvišeneo narodnega poleta in zamaha je od jugoslovenskega idealizma našega velikega pesnika Prešerna, pa vse do učitelja in organizatorja velike zgradbe slovenskega združništva dr. Janeza Kreka. Odtod naša vera, da bo program jugoslovenske narodne obnove našel pri vas na popolno razumevanje in soglasno podporo.

Naš program poznate. Da bi ga mogli izpolniti, da bi vam mogli dati pošteno upravo, zdrave finance in javni kredit, da bi povzdignili pravosodje in pravno varnost na višino moderne države; da bi mogli socialno in gospodarsko organizirati boj za napredek in blagostanje naroda, je potrebno, da greste vsi, kakor en mož 5. maja na volišče in nam daste svoje zaupanje. Naslanjajoč se na to široko zaupanje, bomo z zaupanjem nosili težko odgovornost pri urejanju velikih nalog, ki stoje pred nami, in tako zvesto in vdano služili našemu mlademu kralju Nj. Vel. Petru II. in vsemu jugoslovenskemu narodu.

skem zločinu je dejal Seton Watson, da je ta zločin odkril

Zaroto proti edinstvu jugoslovanske države.
Trdim, da pomeni tudi politika gg. Mačka in Pribičevića, izražena v izjavah objavljenih v tujini nadaljevanje te zarote. Čeprav ni in ne more biti stvarne zveze med onimi, ki so pripravljali ta zločin in protagonisti te politike, je vendarle logična zveza med cilji dejanja, omenjenega v definiciji Setona Watsona in cilji politike, ki je predstavila skupni program gg. Mačka in Pribičevića. Ta logika ima svoje jasne elemente v uresničenju onega dvoglavega predsednikovanja in one politične grupacije, ki je privedla do 6. januarja.

Stare stranke, katerih šefi se niso nič naučili niti nič starega pozabili, poskušajo danes svojo politično rehabilitacijo in ker so preslabi za samostojno akcijo, iščejo pomoč dr. Mačka. V resnici pa so te stranke politični in socialni anahronizem, kar so bile tudi v preteklosti, in to, po svojem poreklu, po svojem idejnem horizontu in ker so nasprotno novi državni in nacionalni organizaciji Jugoslovancev. V današnji Aleksandrovi Jugoslaviji pomenijo le še žalostni spomin za vedno končane preteklosti. In zato pa bo tudi narod na majniških volitvah zadnjič izbrisal to žalostno preteklost.

Program Aleksandrove Jugoslavije.

Naš program je, bratje, velika Aleksandrova Jugoslavija, kar pomeni, da hočemo predvsem močno in nedeljivo Jugoslavijo. Ta naš nacionalni in državni totalizem pomeni

to, kar danes veje v vseli narodih in: kar pripravljala novi napredek. Ta velika, unitaristična, nacionalna in državna ideologija doživlja svoje potrdilo v naporih vseh velikih narodov. Povojna doba je preobrazila vso zapadno civilizacijo v duhu novega gospodarskega in družabnega življenja, ki hoče s popolno organizacijo države kot narodne organizacije doseči najvišji ideal. To je stremjenje, da se z najpopolnejšo organizacijo svobodnega naroda združi ves narod v nev gospodarski, politični in družabni organizem.

Za gospodarsko demokracijo.

Danes se v Evropi poslavljajo politične demokracije in zato smo tudi mi zapustili to demokracijo in prešli na črto bolj pravične ter nacionalno in socialno bolj utemeljene gospodarske demokracije. Nasprotni smo staremu drobljenju sil in starim programom in zato se obračamo k novemu življenju velike jugoslovanske zajednice, v kateri se mora narodno življenje z vso energijo uveljaviti na socialnem, gospodarskem, političnem in kulturnem polju.

Svoj veliki govor je zaključil minister s pozivom na vse, da delajo za napredek velike in močne Aleksandrove Jugoslavije, ki mora biti steber miru za vse balkanske narode.

Veliki govor ministra Jankovića je poslušala množica z veliko pazljivostjo ter ga ponovno prekinila s svojim glasnim odobravanjem. Ko so še govorili nekateri kandidati, je bil shod zaključen med glasnimi manifestacijami volilcev za politiko vlade.

Kandidati Jevtičeve liste mariborskem okrožju

Kasacijsko sodišče v Beogradu je pordilo predloženo državno kandidatno listo z nosilcem ministrskim predsednikom g. Jevtičem. Kakor je že znano, bo naša banovina volila v 26 okrajih 29 poslancev. Za mandate na Jevtičevi listi pa se poteguje 63 kandidatov. V mariborskem volilnem okrožju so potrjeni na Jevtičevi listi naslednji kandidati: v okraju Maribor lev breg, ki voli dva poslance, posestnik in župan Ivan Janžekovič v Košakih in upokojeni državni tožilec dr. Jančič v Mariboru ter železniški uradnik Rudolf Ogrinc na Pragerskem in delavec Karel Fras v Mariboru; v okraju Maribor desni breg: ekonom Vinko Gornjak v Slov. Bistrici, posestnik Ivan Kirbiš pri Sv. Marjeti na Dravskem polju in bivši narodni poslanec Anton Krejčič; v ptujskem okraju gostilničar Michael Brenčič in bivši narodni poslanec Lovro Petovar; v ljubljanskem okraju železniški uradnik Avgust Lukačič, posestnik Jakob Rajh in posestnik Franc Skuhala; v murskosoboškem okraju bivši narodni poslanec Josip Benko; v dolnjelendavskem okraju bivši narodni poslanec Anton Hajdinjak in banovinski zdravnik dr. Fran Klar; v prevajškem okraju šolski upravitelj Karl Dobršek in industrijalec inž. Milan Lenarčič; v slovenjegraškem okraju šolski upravitelj Leo pold Kopač, upokojeni konzul dr. Anton Novačan in bivši narodni poslanec dr.

Bogomil Vošnjak; v konjiškem okraju bivši narodni poslanec Karl Gajšek in posestnik Fran Seručar; v celjskem okraju bivši narodni poslanec Ivan Prekoršek in odvetnik dr. Jernej Stane; v gornjegraškem okraju posestnik Matija Goričan in posestnik Anton Zehelj; v šmarškem okraju učitelj Ljudevit Komar, zdravnik dr. Fran Moser in posestnik Anton Zdošek; v brežiškem okraju pa posestnik Ernest Krulej in odvetnik dr. Andrej Vebler iz Maribora.

V ljubljanskem okrožju

V ljubljanskem okrožju: Srez Kamnik: Anton Cerer, Anton Kersnik (2); srez Kočevje: Ivan Arko, trgovec iz Ribnice, Franc Hočevar, dr. Ivan Lovrenčič, dr. Ivan Sajovic (4) srez Kranj: Ivan Lončar dr. Fran Šemrov (2); srez Krško: Martin Horvatič, inž. Franc Zupančič (2); srez Litija: Fran Lajovic, Milan Mravljec; srez Logatec: dr. Drago Marušič (1); srez Ljubljana: dr. Drago Marušič, Stane Hočevar (2); srez Metlika: Martin Vajuk, Dako Makar, Ivan Malešič (3); srez Novo mesto: Franjo Bulc, Josip Matko, Josip Pavlin, inž. dr. Josip Režek, Karl Šterbenk (5); srez Radovljica: dr. Ivan Mohorič, Ivo Ažman (2); srez Črnomelj: dr. Juro Koce, Evgen Lovšin (2); mesto Ljubljana: dr. Ivan Mohorič, dr. Riko Fuks (2) (1 lista).

Da ne bo prepozno

Razvoj tekstilne industrije v Mariboru in okolici je svarilo za bodočnost. Kakor je bilo na eni strani razveseljivo dejstvo, da je ta industrija pri nas v veliki meri zaposlila naše delavstvo, tako je bilo na drugi strani opažati takoj spočetka žalostno dejstvo, da so te industrije importirale veliko množino tujcev in to ne slovanskega rodu, ampak v veliki večini samo češke Nemce, ki so nam bili že iz predvojnih časov znani kot zagriženi sovražniki slovanstva. Ob začetku smo morali to zlo prenašati, ker nismo imeli lastnih ljudi, ki bi jih namesaili v tekstilnih tovarnah. Pri dovoljanju zaposlitve pa so bile po našem mnenju oblasti pre malo previdne, ker se niso poprej informirale o vsakem posameznem tudi v političnem oziroma narodnem oziru. Poleg tega se je preveč površno postopalo pri izdajanju zaposlitvenih dovoljenj tudi z ozirom na vrsto zaposlitve. Tako se je zgodilo, da je poleg res potrebnih strokovnjakov-tujcev prišlo veliko število nepotrebnih, ki so zasedli po teh industrijah službe, ki bi jih lahko opravljali domačini. Zato opažamo, da so v teh industrijah nameščene danes ino zemske pisarniške moči od knjigovodje

do tipkarice, od katerih večji del še danes ne razume državnega jezika, tako da je naš človek prisiljen občevati v teh obratih v nemškem jeziku. Zaposlitvena dovoljenja so se izdajala za gotovo dobo in poleg tega se je zahtevalo tudi za vsakega inozemca domačega praktikanta. Ta zahteva pa je ostala samo na papirju in nihče se ni zanimal, če se tudi upošteva. Lastniki tekstilnih podjetij, po večini inozemci, je niti v enem slučaju niso upoštevali. Inozemcem niso dodelili nobenega domačina, ki bi se izobrazil v dotičnem poslu, ali pa so to zahtevalo izigravali na drug način. Tako so bila zaposlitvena dovoljenja podaljšana iz leta v leto. Danes po več ko 10 letih še vedno prevladuje v tej industriji inozemec. V narodnem oziru ti ljudje ogromno škodujejo. Javnega političnega življenja se sicer ne morejo udeleževati, zato pa so tem bolj delavni po raznih društvih. Tako se nemštvo pri nas bujno razvija ne z domačini, ker teh je malo, ampak z Nemci-inozemci. V nacionalnem oziru so torej tekstilne industrije pri nas rak-rana, ki jo bo treba izrezati s tem, da se čimprej vsak posamezni slučaj natančno preišče in ugotovi, da-li je namestitev tuja

potrebna ali ne. Kar se tiče pisarniških moči, bode treba z največjo energijo nastopati proti inoemskim nameščencem in zahtevati, da se na njih mesta postavi lastne ljudi. Nadalje bo treba že iz vidika državne autoritete zahtevati, da mora vsak nameščenec pri nas znati državni jezik. Na našega delavca napravi nadvse slab utis, ko vidi, da naš jezik celo v lastni državi nima veljave in da mora tudi danes po več ko 16 letih obstoja lastne države govoriti v tujem jeziku, če hoče dobiti zaposlitve.

Še slabše kakor v nacionalnem pa je posebno v tekstilni industriji v socialnem oziru. V začetku, ko je bilo povpraševanje po blagu veliko in število industrij manjše, je delavec še nekaj zaslužil. Ko pa je nastala v tej industriji konkurenca na eni in zastoj v prodaji blaga na drugi strani, so pričele mezde padati, delavstvo pa se je pričelo v masah odpustiti. Kadar se podjetniku zdi, da ima dovolj blaga, brez pomišljanja ustavi obrat in pošlje delavstvo na neplačan dopust, oziroma ga odpusti s pripombo, naj se zopet oglasi pozneje, če bo delo. Zgodili so se slučaj, ko podjetnik niti ni izpolnil predpise obrtnega zakona in ni vpošteval 14 dnevnega odpovednega roka. Ko pa prične tako podjetje zopet obratovati, stavi delavstvu razne pogoje, ki so temu edino v škodo. Ne samo, da mu zmanjša mezdo, temveč zahteva od njega, da se odpove tudi raznim drugim pravicam. Tako se dogaja, da je beda med delavstvom vedno večja in da imamo leto za letom več obubožane, bolne in tudi moralno propadle delavske množice, ki si ne more pomagati iz svoje revščine, katero ni sama zakrivila. Industrija je naraščala breznačrtno, produ-

cirala je velikanske množine blaga enako brez načrta in danes stoji ta industrija pred popolnim zastojem. Tekstilni delavec gleda z največjo skrbjo v bodočnost, ker ne ve, kako dolgo bo še imel delo in tudi nima nikake sigurnosti za svojo plačo. Priznamo, da preživlja danes tekstilna industrija težke čase, toda bremente časov ne smemo pustiti nositi samo delavcu. Medtem ko podjetnik ničesar ne utrpi, če ustavi obrat, ker ima polne zaloge in še iz prejšnjih časov dovolj sredstev na razpolago za brezskrbno življenje, zgubi delavec vse in mu ne ostane drugo, kakor golo življenje. Tu bo treba na vsak način nekaj ukreniti, da se delavec obvaruje pred popolnim propadom. Treba bode podvzeti v tem oziru azjemne korake v zaščito našega delavca i njegove rodbine.

Industrija pri nas gotovo ni bila ustanovljena samo z namenom, da obogati posameznik in nato delavstvo postavi na cesto v breme občinam in državi, ampak zato, da ima od tega koristi narod in država. Če pa se bo prepustilo popolnoma svobodne roke podjetnikom brez ozira na delavstvo, potem bodo imeli prav oni, ki so gledali skeptično na nenaraven razvoj te industrije pri nas tako iz nacionalnega, kakor iz socialnega vidika. Da se ne bo gorje v tem oziru še povečalo, je treba nadaljno ustanavljanje takih podjetij ukiniti, če pa se dovoli, se mora od vsakega podjetnika zahtevati zadostne garancije tudi glede zaposlitve delavstva in nameščenstva kakor tudi glede mezd in plač.

Breznačrtno širjenje industrije narodu več škoduje kakor koristi. Zato bo potreba temu vprašanju posvečati več pažnje kakor do sedaj.

Občni zbor kreditne zadruge uslužbencev državnih železnic v Mariboru

Zadnjega pol leta se je veliko govorilo o tej zadrugi. Zato se nam zdi potrebno, da o tem občnem zboru podamo kratko poročilo.

Na občnem zboru je bilo navzočih 237 članov, od katerih je glasovalo za takozvano opozicijo samo 27 članov, kljub temu, da so voditelji opozicije, ki še nikdar niso ničesar pozitivnega ustvarili, izvajali v delavski nezaslišan teror in celo grozili s premestitvijo onim, ki bi si pri Kreditni zadrugi upali glasovati za sedanji odbor.

Vsa večmesečna gonja gotovih gospodov, ki so si domišljali, da morajo povsod uveljaviti svojo osebnost, je prinesla končno v tej zadrugi za nje samo katastrofalni poraz. 211 članov-delavcev se je izreklo jasno za sedanjo upravo, ker so se prepričali, da so vsa natolcevanja, ki so jih proti njej iznašali razni novi nastali »nacionalni politiki« izmišljena in da so imeli s temi natolcevanji samo namen ubiti njihovo inštitucijo, ki je bila ustanovljena po ljudeh, ki so jih pri tem vodili samo človekoljubni cilji, ne pa osebne koristi.

Kako pravilno pojmuje članstvo delovanje uprave, se je pokazalo tudi pri glasanju o izključitvi članov, ki jih je sedanja uprava izključila vsled škodljivega nastopanja v zadrugi. Proti izključitvi so glasovali samo trije člani. Izključitev je bila torej potrjena skoro soglasno.

Menda bode ta občni zbor sedaj gopode, ki so imeli toliko proti sedanjim upravi govoriti in natolcevati, spametoval, da bodo opustili svoje razdiralno delo in se pričeli koristno udeleževati pri reševanju raznih socialnih vprašanj — seveda, če so sploh zmožni. Ker pa o tem dvomimo, želimo samo njim v korist, da utihnejo in se skrijejo.

Iz poročila posnamemo, da je bilo z letošnjim občnim zborom zaključeno peto leto obstoja. V letu 1934. se je pokazalo, da je zavod likviden tudi v denarnem poslovanju. Med tem ko so morali preje člani čakati na izplačilo posojil dalje časa, se je v preteklem letu izplačalo posojila že tekom enega meseca po vloženi prošnji. Poslovno je zavod zelo napredoval, kar izkazuje tudi denarni promet, ki znaša osem milijonov dinarjev. Zavod je med mlajšimi te vrste in je dosegel do sedaj šesto mesto.

Upravni odbor je imel v preteklem letu 36 sej in je rešil 882 prošnji za posojilo, od katerih je bilo 775 odobrenih, 107 pa odklonjenih. Za božične praznike je upravni odbor razdelil podporo najrevnejšim železničarjem v znesku 3300 Din, poleg tega pa tudi podpore raznim železniškim društvom.

Začetkom leta je imela zadruga 886 članov z 1739 deleži, med letom je pristopilo 191 članov s 582 deleži, izstopilo pa je 16 članov s 64 deleži tako, da je imela zadruga z 31. dec. 1934 1061 članov z 2257 deleži.

Iz poročila torej sledi, da se je upravni odbor v polni meri zavedal svojih dolžnosti in da so bili nasprotniki iz popolnoma osebnih razlogov proti sedanjemu odboru. Vse njihovo intrigiranje pa se je izjalovilo. Ker se članstvo prav dobro zaveda, da je zadruga gospodarska ustanova, kjer ne sme biti prostora za razne neresne elemente.

Političen pregled

Lista dr. Topalovića je bila zavrtnjena. Uradno poročilo pravi, da zato, ker ni bilo pri podpisih vse v redu. Ker pa nam je znano, da je g. dr. Topalović advokat in še celo ne eden najslabših, se nam zdi skoro nemogoče, da bi on ne poznal volivnega zakona in da bi predložil listo, ki temu zakonu ne odgovarja. Bolj verjetno se nam zdi, da sploh ni nabral dovolj podpisov in ker je to nerodno povedati svojim pristašem, izmed katerih so nekateri še zelo navdušeni, se je pač našlo drugo izgovor. Politika itak vse prenese. Da se najbrž ne varamo, potrjuje dejstvo, da niti niso vložili proti zavrnitvi rekurza, kakor je to storila Jugoslovanska narodna stranka, ampak so svojim pristašem kratko naznanili, da za enkrat ne bo njihove kandidatne liste. Da jim popolnoma ne upade pogum, jih v tem razglasu bodre za bodočnost. Koliko bo to bodrilo zaleolo, se bo pokazalo, nam ni prav nič žal, da marksistične liste ne bo pri volitvah, ker je s tem le manj nepotrebne navlake. Žal pa nam je na drugi strani, da ne bomo moglo vendar enkrat javno prešteti, koliko je še pri nas onih, ki se naslanjajo na skrahirani marksizem in njih precej petične zagovornike.

Francoski listi o Jevtjcu - vojaku

Francoski časopis »ECHO de Paris« priobčuje pod naslovom »Voditelji Jugoslavije« in podnaslovom »G. Bogoljub Jevtić, bivši bojevniki«, iz katerega posnemamo:

»Journal de Geneve« je v eni svojih zadnjih števil navedel svoja izvajanja čikaškega lista, ki je skušal sestaviti vladno Zedinjenih držav Evrope. Lista ima to dobro stran, da je kakor skozi prizmo predstavila osebnosti, ki uživajo danes največji sloves v Evropi. Ta nedolžna igra je rodila popolnoma nepričakovan rezultat. Predsednik tega idealnega kabineta naj bi bil Mussolini, zunanja ministra Laval ali Litvinov, finančni minister dr. Schacht, minister za propagando dr. Göbbels, minister vojske maršal Petain, letalski minister maršal Balbo, notranji minister J e v t i ć, prosvetni minister pa dr. Beneš.

Ko smo se te dni skušali informirati o ciljih posameznih voditeljev v sedanjih volitvah, smo našli na nekaj, kar označuje Jevtićevo osebnost mnogo bolj kakor vsak življenjski in kakor vsak program. Iz svoje skrajne skromnosti predsednik ministrskega sveta Jevtić še ni objavil svojih vojaških zaslug in smo zaradi tega popolnoma slučajno odkrili dnevno povelje vojski, ki se z veliko hvalo nanaša na podporočnika Bogoljuba Jevtića v tragični pomladi leta 1917., ko se je njegov polk boril na Kajmakčalanu in po Kršnih planinah Makedonije za osvojitvev zaslužnjene Srbije.

Dnevno povelje št. 9848 poveljstva tretje armije od 28. marca 1917 se glasi v prevodu takole:

Vodnik prve čete drugega bataljona 5. polka, rezervni pešadijski podporočnik Bogoljub Drag. Jevtić je sodeloval v vseh borbah od 30. avgusta pa do danes s polno voljo, energijo, čutom dolžnosti in požrtvovalnosti za našo stvar. Za takega je veljal tudi pred temi borbami, kar je nato dokazal tudi z dejanji.

Hladnokrvn in skromnega značaja je v vseh odločilnih trenutkih obvladal položaj, reševal vprašanja naglo in odločno, ne da bi se pri tem kadarkoli zmotil. S svojo vsestransko iniciativnostjo in krepko moralno avtoriteto je kot starešina dosegel to, da so njegovi vojaki obvladali vsak položaj in se nikjer niso ustavili, češ, da bi bilo nemogoče. Nje-

gove besede in njegov pojav je vplival na vojake tako, da so morali kratkoma storiti vse, kar jim je njihov podporočnik velel in kar je hotel. Sodeloval je v vseh borbah v prvih vrstah. Posebno vidno se je odlikoval v borbah na Kočebju s kapetanom Madžarevičem, ki mu je bil tedaj poveljnik. Svojo osebo je izpostavil do skrajnih mej. V obrambi se je izkazal kot izredno spreten organizator položajev, tako n. pr. ko je skušal sovražnik prodreti postojanke 13. septembra. S svojim pogumnim nastopom je tedaj sovražnika odbil.

Prav tako se je podporočnik Jevtić vidno izkazal v napadu na Rovovsko Koso, kjer je s svojim vodom prodrl mnogo dalje od drugih svojih tovarišev in tu prodrl skozi topovski ogenj, dočim tovariši levo od njega niso imeli poguma storiti isto ali tvegati. V te sprednje črte so se pomaknili šele pod zaščito mraka 20. maja 1916.

Tudi v drugih primerih in med obrambo je vedno pokazal svojo močno voljo in svoje odlične organizatorične sposobnosti pri utrievanju položajev. Vsako dejanje podporočnika Jevtića je obenem previdno in pozorno in je zaradi tega mogel povsod nastopati samostojno.

Ta general, poveljnik armije, ali polkovnik, ki ga je obvestil, je bil vsekakor dober psiholog, ker je izdelal — nadaljuje list dalje — o tedanjem podporočniku Jevtjcu takšno portretno sliko, da jo je mogoče danes po dvajsetih letih v vseh točkah prepoznati v zunanjem ministru in predsedniku jugoslovanske vlade.

G. Bogoljub Jevtić je na prvi pogled miren in sam zase, obziren do drugih, toda v kritičnem momentu se pokaže takšnega, kakršen je, z vso svojo hladnokrvnostjo, neizmerno voljo in hrabrostjo. Takšen je bil tudi 9. oktobra v Marseilleu, ko je zaslišal zavrtni strel, ki je zadel njegovega kralja. Ta tragični trenutek je posnet na neki fotografiji, ki jo za vse čase. V splošni zmešnjavi vidimo moža, ki hiti proti kraljevemu avtomobilu. To je bil g. Jevtić. Na klic dolžnosti je planil h kraljevemu vozu, da bi pomagal svojemu kralju. Ta zgodovinski trenutek spominja na rezervnega častnika Bogoljuba Jevtića.

Nezdravi pojavi

Že od nekdanj se opaža med Slovenci, da ne znajo biti pravični v političnih bojih. Pri nas se tudi svojega političnega nasprotnika skuša ubiti z vsemi mogočimi sredstvi, ne oziraje se na to, da-li je to koristno in pošteno za javnost. Pa ne samo politične nasprotnike, temveč celo take, s katerimi se je leta in leta sodelovalo v največjem prijateljstvu v istih organizacijah in se jih je celo visoko cenilo, se v trenutku, ko se tak pristaš pokaže, da zna misliti s svojo glavno in noče trobiti v kak političen rog kar tja v en dan, ker se tako zdi gotovim krogom, proti njemu prične z vsemi mogočimi natolcevanji. V zadnjem času smo večkrat doživeli tako postopanje. Pri tem je najbolj žalostno, da se prihaja z obrekovanji, ki so izmišljena. Da bi obrekovanje bolj držalo, se iščejo celo razne priče, ki se jim sugerira in jih navaja, da bi neresnične trditve celo pred sodiščem pod prisego potrdile.

Če gremo stvari do dna, moramo priznati, da takih ogabnih sredstev pošten narod ne rabi proti nikomur, najmanj pa celo proti lastnim tovarišem. Pri nas pa se je to že zgodilo večkrat. Naravnost čuditi se moramo, da se oni, ki se pečajo s takim nemoralnim poslom, ne zavedajo, kaj s tem zgrešijo. Saj jim menda ni neznan, da že kazenski zakon sam predvideva najstrožjo kazen za krivo pričevanje, kakor tudi za navajanje k takemu pričevanju. Pa ne glede na to, je vsako krivo pričevanje nevre-

dno poštenega človeka, ravno tako pa in v veliko slučajih še večje zlo pa je navajanje h krivemu pričevanju, ker se s tem izpostavi nevarnosti največkrat popolnoma nedolžne ljudi, ki se ne zavedajo težkih posledic. Nemoralno je, če se take krive priče lovi s podkupovanjem. Upamo, da se bode ta nemoralna priča nas temeljito izkoreninila. Takrat pa seveda morajo biti taki ljudje, ki se ne znajo boriti v javnem življenju z načeli, temveč samo z najnižkotnejšimi sredstvi, javno ožigosani.

Če tudi v politiki ni ravno preveč poštenosti, mora biti vendar tudi tukaj gotova meja. Nikdar se ne sme napadati nasprotnika osebno in morajo biti sredstva načelnega boja vedno dostojna onim, ki ta boj vodijo.

To smo zapisali, ker smo v zadnjem času opazili, da se je ta slaba navada med nami zopet pojavila in izbruhnila z vso silo na dan. p p p

Maribor

Dobro uspeli volilni shod

sta imela v nedeljo, dne 28. t. m. kandidata na Jevtićevo listi gg. Ogrinc in Fras v verandi »Uniona« v Mariboru, katerega se udeležilo okrog 1500 volilcev.

Na shodu sta kandidata poročala o načelih, ki jih bosta zastopala v skupščini, posebno v prilog malega človeka, to je vseh onih, ki so odvisni od dela svojih rok.

Navzoči volilci so z velikim odobravanjem pokazali, da se strinjajo z kandidatom in da jih bodo pri volitvah podprli s svojimi glasovi.

KONCERT V PRID KRALJEVEMU SPOMENIKU.

Odbor za počastitev spomina blagopojnega Viteškega kralja Aleksandra I. Uedinitelja v Mariboru je prejel obvestilo, da priredi slovensko pevsko društvo »Maribor« dne 8. maja t. l. v Mariboru jubilejni koncert, čigar čisti dobiček je namenjen za spomenik blagopojnemu kralju. Jubilejni koncert bo obsegal skladbe Saltner: Ojki; Händl: Mešija (alt — solo) in Dvořak: Te Deum. Kot solisti bodo sodelovali gospa Lovševa (sopran), gospa Bernot-Golobova (alt) in gospod Marijan Rus (bas), priznani odlične operne in koncertne moči, — orkester »Glasbene matice« in vojaške godbe.

Spomeniški odbor opozarja javnost na to odlično koncertno prireditev ter apelira na vse prebivalstvo Maribora in okolice, da s čim večjim posepom pripomore koncertu do čim lepšega gmotnega uspeha, ki bo v prid kraljevemu spomeniku.

Med nami

ALI JE TO MOGOČE?

Zvedeli smo, da je tukajšnji trgovec s pohištvo g. Vežjak (Weka) pred kratkim sprejel kot slugo nekega domačina. Po par dneh pa ga je odslovil, češ, da ga ne more rabiti, ker ne zna periektno nemško. Človek težko verjame, da je tako poniževanje naših ljudi mogoče po 16 letih jugoslovanske države, posebno pa pri onih, ki v glavnem žive od slovenskega denarja. Ker pa to ni edini slučaj, ko naš človek niti mesta sluga ne more dobiti, če se ne izkaže, da zna nemško, moramo javo protestirati proti takemu postopanju. Pri tem se nam usiljuje ne hote vprašanje: ali je že kak poslodavec v Mariboru odslovil uslužbenca zato, ker ne zna slovensko? V pisarnah vidimo uradništvo, ki ne zna državnega jezika, poznamo sluga, ki ne obvladajo slovenskega jezika. Povsod najdemo take ljudi in še celo preveč. Kdo pa bo tem odpoval? Ali mogoče ljudje, ki pozabijo, da smo v naši državi, kjer je vsaj za slugo dovolj, da zna državni jezik, čakajo, da homo sami poiskali one, ki zasedajo dobre službe, pa ne razumejo državnega jezika, in jim — odpovedali prav na poseben način?

Čudimo se, da je pri nas kaj takega mogoče in še bolj se čudimo, da se taki slučajni ponavljajo, ne da bi se kdo izmed naše javnosti zganil!

Tako postopanje smatramo za izzivaje, katerega ne bomo mirno vtaknili v žep.

NA NASLOV G. WÖGERER-JA.

Gospod Wögerer, znan mariborski industrijalec, zida v Maistrovi ulici prav lepo in veliko stanovanjsko hišo. Vse to je v redu. Zanimiva pa so imena onih, ki delajo in sodelujejo pri gradnji te hiše. Vsa imena, ki so razvidna iz napisnih graditeljskih tabel so izključno zagrizeno nemška. Kdor dvomi, naj se potruditi v Maistrovo ulico k novi zgradbi. Pa tudi to bi se dalo še nekako upravičiti s strani g. Wögererja (in morda celo koga drugega), kajti upravičeno in z računskimi izkazi se lahko izgovarja, da so bili ti gospodje cenejši v svojih ponudbah od event. slovenskih ponudnikov. (Če je g. Wögerer sploh upošteval tudi slovenske trvdke, da bi prišle v poštev pri ponudbi, dvomimo. Op. ur.) Končno pa prihajamo na točko, ki je g. Wögererju kot Nemcu, a jugoslovanskemu državljanu (baš radi tega pozitivnega in za njega dobičkanosnega dejstva) ne smemo pozabiti. Iz principa baje ne sprejema v to svojo hišo (interesenti so namreč že v naprej zasedli vsa stanovanja) S l o v e n c e v.

Tega ne bomo pozabili, g. Wögerer! Izzivanje. Za neko napravo pri plinskih štedilnikih dela po mestu reklamo neki Rudolf Lahi, ki pošilja v to svrhu po hišah tudi slovenskim strankam take kole skrpuvalo: »Achrung Hausfrauen-

Gaskonsumenten hir im Hause den 19., 20 — 25. 4. von 10 — 12 Uhr od. Našmitag 2—4 Gratis- Vorführung Lah Rudolf R. L. »Flammenregulator- u. Gas-Sparbrenner-Vertrieb, Maribor, Aleksandrova c. 51«. Ta mož menda misli, da se nahaja kje v rajhu, ne pa v jugoslovanskem Mariboru. Tako postopanje smatramo za izzivalno tembolj, ker to samo nemško in povrh še spakedrano reklamo pošilja tudi slovenskim strankam. Zadnji čas sploh opažamo, da se v izlozbah pojavljajo nemški napisi in ravno tako so se pričele deliti reklame v nemškem jeziku. Temu moramo napraviti konec. V Mariboru ni potreba nemških reklam, ker vsak razume slovensko, oziroma je imel dovolj prilike, se je priučiti. Tujci pa itak kupijo, če sploh kaj rabijo, četudi je reklama v njim nerazumljivem jeziku. Kje vidimo drugje kaj takega? G. Lahu, katerega ima prav nič ne dokazuje, da ne zna slovenskega jezika, pa priporočamo, da naj ne izziva na ta način, ker se bomo morali zanj bolj zanimati!

Zakaj tako? Čujemo, da se v delavnici napram pravim nacionalnim železničarjem s strani gotovih gospodov postopa zelo strogo in se vedno pazi, da se kdo kaj ne pregreši. Razumemo, da je disciplinarnost se ne izvaja strogost za vse enako. Dobili smo n. pr. pritožbo, da v delavnici neki Ivan Župančič že skoro cefto hodi iz enega konca delavnice v drugega in vrši gotovo agitacijo za vse mogoče stvari, ki ne spadajo v delavnico. Zelo veliko opravka je imel n. pr. sedaj pred občnim zborom Kreditne zadruge. Pa še več drugih »opozicionalcev« se zelo prosto giblje po delavnici, pa se še ni opazilo, da bi bil posvarjen. Prav pridni pri tem poslu so gg. Obersnel Dolfe. Jaka Ropret in še več drugih iz njihovega tabora. Nočemo se vtikati v razmere v delavnici, vendar pa moramo javno pribiti, da bode v tem slučaju vložena pritožba na merodajno mesto, če se gospodje ne spametujejo.

Zakaj ravno tukaj

Iz Avstrije je prbežalo veliko število beguncev, marksistov in pozneje nacionalnih socialistov. Prihajajo pa še vedno. Med tem, ko se one, ki so brez sredstev, po večini pošilja v notranjost države, se take, ki imajo sredstva ali pa kake sorodnike v Mariboru, pušča tukaj.

Dvomimo, da so ti begunci tako nedolžni, da bi ne vzdrževali še kakih, mogoče tudi nam škodljivih stikov s svojimi pristaši. Pa če tudi tega ne delajo, nam previdnost sama veleva, da jih odstranimo iz obmejnega mesta. Nikjer drugje se političnih beguncev ne pusti v obmejnih mestih, to je menda samo pri nas. Opozarjamo merodajne oblasti, da se zganejo in odstranijo vse politične begunce iz Maribora in jih nameste kje v notranjosti države. Mi opazujemo, da se kretajo ti begunci precej med tukajšnjimi marksisti in znanimi pristaši nemških nacionalnih socialistov. Da nam pa vsi ti niso naklonjeni in nam ne žele kaj posebnega dobrega, menda ni treba posebej povdarjati.

Zato proč s političnimi begunci iz obmejnih krajev!

Kulturne beležke

Dve premieri v Mariborskem gledališču. Na velikonočno nedeljo smo doživeli krstno predstavo Rasbergerjeve opere »Zaljubljeni Amor«, ki je doživela tako pri publiku kot v kritiki popoln uspeh. — Druga krstna predstava je bila v sredo Cerkenikova drama »Kdo je kriv«, katera je vseskozi pacifistična, besedno precej učinkovita drama. Sicer pa se k detailni kritiki obeh krstnih predstav povrnemo drugič.

Jugoslovanski nacionalisti!

Pomnite, da je bila naša država ustvarjena s sto in stotisoči žrtev. Vsaka ped naše zemlje je prepojena z njihovo krvjo!

Ne dopustite, da bi to zemljo izkoristil kdorkoli samo v svoj osebni prid!